هر صاحبِ طلا و نقره‌ای که حق (زکاتِ) آن را ندهد، روز قیامت [طلا و نقره‌اش] برای او به ورق‌هایی از آتش تبدیل می‌شود

از ابوهریره رضی الله عنه روایت است که می‌گوید: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: «مَا مِنْ صَاحِبِ ذَهَبٍ وَلَا فِضَّةٍ، لَا يُؤَدِّي مِنْهَا حَقَّهَا، إِلَّا إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ، صُفِّحَتْ لَهُ صَفَائِحُ مِنْ نَارٍ، فَأُحْمِيَ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ، فَيُكْوَى بِهَا جَنْبُهُ وَجَبِينُهُ وَظَهْرُهُ، كُلَّمَا بَرَدَتْ أُعِيدَتْ لَهُ، فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ، حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ الْعِبَادِ، فَيَرَى سَبِيلَهُ، إِمَّا إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِمَّا إِلَى النَّارِ»: «هر صاحبِ طلا و نقره‌ای که حق (زکاتِ) آن را ندهد، روز قیامت [طلا و نقره‌اش] برای او به ورق‌هایی از آتش تبدیل می‌شود و این ورق‌ها را در آتش دوزخ داغ می‌کنند و سپس با آن پهلو، پیشانی و پُشت او را داغ می‌نهند و هر بار که این ورق‌ها سرد شود، دوباره داغ می‌گردد و این عذاب برای آن شخص در روزی که مقدارش به اندازۀ پنجاه هزار سال است، ادامه دارد تا آن که در میان بندگان، قضاوت می‌شود و سپس مسیرِ آن فرد به سوی بهشت یا به سوی دوزخ مشخص می‌گردد». گفته شد: یا رسول الله، [صاحب] شتران [چگونه خواهد بود]؟ فرمود: «وَلَا صَاحِبُ إِبِلٍ لَا يُؤَدِّي مِنْهَا حَقَّهَا، وَمِنْ حَقِّهَا حَلَبُهَا يَوْمَ وِرْدِهَا، إِلَّا إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ، بُطِحَ لَهَا بِقَاعٍ قَرْقَرٍ، أَوْفَرَ مَا كَانَتْ، لَا يَفْقِدُ مِنْهَا فَصِيلًا وَاحِدًا، تَطَؤُهُ بِأَخْفَافِهَا وَتَعَضُّهُ بِأَفْوَاهِهَا، كُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ أُولَاهَا رُدَّ عَلَيْهِ أُخْرَاهَا، فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ، حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ الْعِبَادِ، فَيَرَى سَبِيلَهُ إِمَّا إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِمَّا إِلَى النَّارِ»: «همچنین هر صاحب شتری که حق آنها را ادا نکند - و یکی از این حقوق، دوشیدنِ آنها در محل آبشخور [و بخشیدن بخشی از شیرشان به فقیران و رهگذران است] - روز قیامت در زمینی هموار و پهناور خوابانیده می‌شود و شتران با بهترین و فربه‌ترین حالتی که در دنیا داشته‌اند، بدون اینکه حتی یک بچه شتر نیز از آنها کم شده باشد، او را زیرِ سُم‌های خود لِه می‌کنند و با دهان‌شان گاز می‌گیرند و هرگاه آخرین شتر از روی او عبور کند، شتر نخست برمی‌گردد و این عذاب برای آن شخص در روزی که مقدارش به اندازۀ پنجاه هزار سال است، ادامه دارد تا آن که در میان بندگان قضاوت می‌شود و سپس مسیرِ آن فرد به سوی بهشت یا به سوی دوزخ مشخص می‌شود». گفته شد: یا رسول الله، گاو و گوسفند چطور؟ فرمود: «وَلَا صَاحِبُ بَقَرٍ، وَلَا غَنَمٍ، لَا يُؤَدِّي مِنْهَا حَقَّهَا، إِلَّا إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ بُطِحَ لَهَا بِقَاعٍ قَرْقَرٍ، لَا يَفْقِدُ مِنْهَا شَيْئًا، لَيْسَ فِيهَا عَقْصَاءُ، وَلَا جَلْحَاءُ، وَلَا عَضْبَاءُ تَنْطَحُهُ بِقُرُونِهَا وَتَطَؤُهُ بِأَظْلَافِهَا، كُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ أُولَاهَا رُدَّ عَلَيْهِ أُخْرَاهَا، فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ، حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ الْعِبَادِ، فَيَرَى سَبِيلَهُ إِمَّا إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِمَّا إِلَى النَّارِ»: «همین‌طور هر صاحب گاو و گوسفندی که حق‌شان را ندهد، روز قیامت در زمینی هموار و پهناور خوابانیده می‌شود و گاوها و گوسفندانش درحالی‌که حتی یک عدد از آنها کم نیست و هیچ حیوانِ کج شاخ، بی‌شاخ و شاخ شکسته‌ای در میانِ آنها وجود ندارد - و همگی شاخ‌های قوی و سالمی دارند - او را زیر سُم‌های‌شان می‌گیرند و او را شاخ می‌زنند و چون آخرین گاو یا گوسفند از روی او می‌گذرد و به او شاخ می‌زند، نخستین گاو یا گوسفند باز می‌گردد و این عذاب برای آن شخص در روزی که مقدارش به اندازۀ پنجاه هزار سال است، ادامه دارد تا آن که در میان بندگان قضاوت می‌شود و سپس مسیرِ آن فرد به سوی بهشت یا به سوی دوزخ مشخص می‌شود». گفته شد: یا رسول الله، در مورد اسب چطور؟ فرمود: «الْخَيْلُ ثَلَاثَةٌ: هِيَ لِرَجُلٍ وِزْرٌ، وَهِيَ لِرَجُلٍ سِتْرٌ، وَهِيَ لِرَجُلٍ أَجْرٌ، فَأَمَّا الَّتِي هِيَ لَهُ وِزْرٌ، فَرَجُلٌ رَبَطَهَا رِيَاءً وَفَخْرًا وَنِوَاءً عَلَى أَهْلِ الْإِسْلَامِ، فَهِيَ لَهُ وِزْرٌ، وَأَمَّا الَّتِي هِيَ لَهُ سِتْرٌ، فَرَجُلٌ رَبَطَهَا فِي سَبِيلِ اللهِ، ثُمَّ لَمْ يَنْسَ حَقَّ اللهِ فِي ظُهُورِهَا وَلَا رِقَابِهَا، فَهِيَ لَهُ سِتْرٌ وَأَمَّا الَّتِي هِيَ لَهُ أَجْرٌ، فَرَجُلٌ رَبَطَهَا فِي سَبِيلِ اللهِ لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ، فِي مَرْجٍ وَرَوْضَةٍ، فَمَا أَكَلَتْ مِنْ ذَلِكَ الْمَرْجِ، أَوِ الرَّوْضَةِ مِنْ شَيْءٍ، إِلَّا كُتِبَ لَهُ، عَدَدَ مَا أَكَلَتْ حَسَنَاتٌ، وَكُتِبَ لَهُ، عَدَدَ أَرْوَاثِهَا وَأَبْوَالِهَا، حَسَنَاتٌ، وَلَا تَقْطَعُ طِوَلَهَا فَاسْتَنَّتْ شَرَفًا، أَوْ شَرَفَيْنِ، إِلَّا كَتَبَ اللهُ لَهُ عَدَدَ آثَارِهَا وَأَرْوَاثِهَا حَسَنَاتٍ، وَلَا مَرَّ بِهَا صَاحِبُهَا عَلَى نَهْرٍ، فَشَرِبَتْ مِنْهُ وَلَا يُرِيدُ أَنْ يَسْقِيَهَا، إِلَّا كَتَبَ اللهُ لَهُ، عَدَدَ مَا شَرِبَتْ، حَسَنَاتٍ»: «اسب بر سه نوع است: نگهداری اسب برای برخی گناه است و برای برخی دیگر وسیلۀ آسایش و پوشاندن نیاز است و برای برخی هم اجر و ثواب دارد؛ اسبی که برای صاحبش مایۀ گناه است، اسبی است که

آن را برای تظاهر و فخرفروشی و دشمنی با مسلمانان نگهداری می‌کند؛ این اسب برای صاحبش مایهٔ گناه و وبال است. اما اسبی که وسیلهٔ آسایش و پوشاندن فقر و نیاز است، اسبی است که صاحبش آن را به خاطر الله نگهداری می‌کند و از یاد نمی‌برد که هنگام سوار شدن بر حیوان یا نگهداری از او، فرمان الهی را دربارهٔ حیوان رعایت کند؛ چنین اسبی سبب آسایش و نجات صاحبش می‌باشد. و اسبی که برای صاحبش اجر و ثواب دارد، اسبی است که شخص آن را در راهِ الله و برای - جهاد یا - خدمت به مسلمانان، در چراگاهی بزرگ یا کوچک نگهداری می‌کند؛ چنین اسبی برای صاحبش مایهٔ اجر و ثواب است و هرچه از آن چراگاه یا مرغزار بخورد، برای صاحبش به شمار برگ‌ها یا گیاهانی که می‌خورد، نیکی نوشته می‌شود و به تعدادِ سرگین‌ها و ادرارهایش برای صاحبش نیکی ثبت می‌شود. و اگر اسب طنابش را پاره کند و از یک یا دو تپه بگذرد، به تعدادِ جای پاها و فضولاتی که برجا می‌گذارد، به صاحبش اجر و پاداش می‌رسد؛ و چنانچه از نهری بگذرد و آب بخورد، حتی اگر صاحبش قصد آب دادن آن را نداشته باشد، الله متعال به اندازهٔ آبی که این اسب نوشیده، برای صاحبش اجر و پاداش می‌نویسد».

[صحیح است] [بخاری و مسلم در روایت آن اتفاق دارند]

پیامبر صلی الله علیه وسلم به ذکر اموالی مختلف و مجازاتِ ندادن زکات هریک از آنها در روز قیامت می‌پردازد، از جمله: نخست: طلا و نقره و اموال و کالاهای تجاری که در حکم آنها هستند و زکات‌شان واجب شده، اما زکات آنها پرداخته نشده است. در روز قیامت این اموال ذوب شده و به شکل ورقه‌هایی درمی‌آید و در آتش دوزخ داغ شده و با آن صاحبش را عذاب خواهند داد و پهلو و پیشانی و پشتش را با آن داغ می‌زنند؛ و هرگاه سرد شد، دوباره آن را داغ می‌کنند و همین وضعیت در طول روز قیامت که مقدارش پنجاه هزار سال است ادامه می‌یابد تا آنکه الله میان خلق داوری کند که در نهایت یا از اهل بهشت خواهد بود یا از اهل دوزخ. دوم: مالک شتری که زکات فرض و حق آن را نمی‌دهد و یکی از این حقوق، دادن شیرش به بینوایانی است که حضور دارند. آن شتران را در چاق‌ترین و بزرگ‌ترین حالت و بیشترین تعدادشان می‌آورند و صاحبش را در روز قیامت بر زمینی وسیع و صاف می‌گسترانند که شتران او را زیر سم‌های خود له می‌کنند و با دندان‌های‌شان گاز می‌گیرند و هرگاه آخرین شتر از رویش گذشت، اولین شتر دوباره بازمی‌گردد و این حال و عذاب در طول روز قیامت که مقدارش پنجاه هزار سال است تکرار می‌شود تا آنکه الله میان خلق داوری می‌کند و او از اهل بهشت یا اهل دوزخ باشد. سوم: مالک گاو و گوسفند و بز است که زکات فرض آنها را نمی‌دهد، پس همهٔ آنها را به بیشترین تعدادی که بودند می‌آورند و چیزی از آنها کم نیست و صاحب‌شان را در روز قیامت در زمینی وسیع و صاف می‌گسترانند و در میان آنها گاو و گوسفندی نیست که شاخش پیچ داشته باشد یا شاخی نداشته باشد یا شاخش شکسته باشد، بلکه در کامل‌ترین حالت خود هستند، پس او را شاخ می‌زنند و زیر سم‌های‌شان می‌گیرند و هرگاه آخرین‌شان گذشت اولین‌شان دوباره از او می‌گذرد، و همواره در روز قیامت که مقدارش پنجاه هزار سال است، در این وضعیت عذاب می‌شود تا آنکه الله میان مردم داوری کند، سپس از اهل بهشت یا دوزخ خواهد بود. چهارم: کسانی که اسب دارند، سه گروه هستند: نخست: کسی که اسب داشتن برای او گناه است؛ و آن کسی است که اسب را از روی ریاکاری یا فخرفروشی یا نبرد علیه مسلمانان نگه می‌دارد. دوم: کسی که اسبانش برای او پوشش و پرده‌ای است. یعنی کسی که برای جهاد در راه الله اسب نگه می‌دارد و به اسبش رسیدگی می‌کند و به علف و هزینه‌های او می‌رسد؛ و آن را برای بارور شدن اسب ماده، بدون مقابل بدهد. سوم: آنکه داشتن اسب برایش اجر و پاداش است؛ یعنی کسی که برای جهاد در راه الله اسب نگهداری کند و آن را برای چرا در دشت رها کند، در این صورت هر چه آن اسب بخورد، برایش اجر است و به اندازهٔ سرگین و پیشاب آن ثواب می‌برد و طنابش را پاره نمی‌کند و در سربالایی و تپه‌ها نمی‌دود مگر آنکه به اندازهٔ جای سم‌ها و سرگینش اجر می‌برد؛ و صاحبش با آن اسب از کنار رودی نمی‌گذرد و آن اسب بدون آنکه صاحبش قصد آب دادنش را داشته باشد از آن نمی‌نوشد مگر آنکه به اندازهٔ آنچه نوشیده، خداوند برایش پاداش ثبت می‌کند. سپس از پیامبر صلی الله علیه وسلم دربارهٔ الاغ پرسیدند که آیا مانند اسب است؟ ایشان فرمودند: در این‌باره تشریع خاصی نازل نشده جز این آیهٔ کم نظیر که همهٔ انواع طاعت و معصیت را در بر می‌گیرد و آن کلام حق تعالی است که می‌فرماید: {فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ * وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ} [زلزله: ۷ و ۸] (آنگاه هرکس به اندازهٔ ذره‌ای کار نیک انجام داده باشد، [پاداشِ] آن را می‌بیند؛ و هرکس به اندازهٔ ذره‌ای کار بد کرده باشد، [کیفرِ] آن را می‌بیند). بنابراین کسی که با نگهداری الاغ طاعتی انجام دهد ثوابش را خواهد یافت و هرکس با نگهداری آن معصیتی مرتکب شود نیز مجازات آن را خواهد دید و این همهٔ اعمال را در بر می‌گیرد.